

Historie in (West) Lutten

In de goede tijd van de Dedemsvaart, kwamen er verschillende wijken op uit. Zo keek de familie Gouwe uit op de wijk van Nust. Nust was de boer die aan de wijk en aan de Dedemsvaart woonde. Enige honderden meters langs de wijk richting Rheezerveen, stond vroeger de boerderij van de gegoede familie Heuvelman, die 's zondags per koets ter kerke ging naar de Gereformeerde kerk in Lutten. Vader en moeder Heuvelman sterven ver voor mijn belevenis.

Er blijven twee dochters achter, Hilligje en Woltertje. Als het oorlogstijd is geworden, blijkt Woltertje geestelijk niet gezond en wordt (voor mijn tijd) opgenomen in de 'Stichting 's Heerenloo' in Ermelo.

Dochter Hilligje blijft alleen en eenzaam in het huis achter. Zij verarmt en versmeert in de loop van de jaren. Ze maakte evenwel geenszins de indruk dat ze zielig was, maar als ze langs de wijk op het hobbelige, modderige graspad in zicht kwam, hoor ik mijn vader zeggen: "Ach, daar komt het stakkertje", en ik (Judith) heb jarenlang gedacht dat dit haar naam was. Volkomen op haar zelf aangewezen, liet ze geen mens binnen in haar sobere kale afgekalfde bedoeninkje, op één uitzondering na, dat was onze Hans, die eens op de thee is genodigd en ter plekke geschrokken, omdat alle huisraad was opgestookt in een klein afgeschilferd kachelkje. Er was zelfs gehakt aan de balken en de palen in de stal. Het huis was helemaal kaal en ze leefde in de keuken, waar een tafel, een stoel, een wekker en een nieuwe fiets stonden. Er werd thee gezet met water uit de wijk, waaraan ze woonde. Hans, de avonturier, die overal uithing en met iedereen overweg kon in het beste dialect, vond het allemaal best en genoot van zijn onderhoud met Illegien Euvelman. (de H laat je weg)

Jaren later ben ik nog een keer met vriendin Riekje Mulder, van de postbode, op de schaats bij haar geweest, we mochten niet naar binnen en zagen nu een tafel met 3 ½ poot, met een verroeste wekker erop en eronder een stoof. Geen behang aan de muur maar een bord met de tekst 'ARBEID ADEL', en voor het raam haar zondagse fiets.

<Nu denk je hoe onbeschaamd om zo naar binnen te gluren, maar toen deed je dat.>

Ik herinner me dat ze een paar koeien had die, volkomen verwaarloosd, door de dierenbescherming zijn weggehaald. De hoorns waren zo lang geworden, dat ze de schedel weer ingroeiden.

Hilligje ging zondags trouw naar de kerk en kwam dan bijtijds langs het pad naar boer Nust. Het pad, dat eigenlijk geen pad meer was en bij slecht weer bijna onbegaanbaar, maar...ze kwam wel gesteund door haar fiets, die natuurlijk ook onder de modder zat. Zo had ze met boer Nust geregeld, dat haar zondagse fiets en nette schoenen in het slechte seizoen in een schuurtje van Nust mochten staan, zodat ze netjes naar de kerk kon gaan.

Aanvulling Wim de Vries

Het gezin van Willem de Vries senior woonde, ten tijde van dit verhaal, in de boerderij van Hofsteenge. Wim junior. herinnert zich, bij het lezen van dit verhaal, dat Hilligje ook menigmaal bij hun aanklopte als haar fietsband leeg stond. Ze klopte dan op het raam en riep: "Jongens de Vries, jongens de Vries, werd es wakker"

En.....wat zagen zus Inge en Judith voor ze haar klompen met schoenen verwisselde??.....ze ging wijdbeens staan te plassen, vrij lang....., dan werd er wat geschud met haar bekken..... en daarna ging ze verder met het 'netjes maken'. Zodra het ijs in de Dedemsvaart sterk genoeg was en er ook nog sneeuw lag, werd er om het hardst naar de overkant gerend.....om te kijken of Hilligje inderdaad geplast had. Ja hoor!! En de meisjes Gouwe waren bevredigd. Door de week zag je haar lopen naast de fiets met een half gevulde jute zak, steunend op het frame van de fiets. Als ze dan Judith tegenkwam, vroeg ze steevast "En hoe is het met je pa". Ze vertelde dan dat ze haar haar enige keren in de week met groene zeep waste. Het kapsel leek van stro.

Gissend naar haar leeftijd in mei 1946, ongeveer 55 jaar. Ze had een rond, rood gelaat met weinig rimpels.

Met die jute zak op haar fiets, zo is verteld, ging ze bij bepaalde boeren langs (bezoeken) en kreeg daar dan met regelmaat wat 'leeftocht', zoals een paar aardappels, wat groente en, in 't seizoen, wat fruit, een paar eieren en een kwartje. (f 0,25) Na de oorlog in 1945 heeft ze opslag gevraagd! Wanneer ze voldoende had ingezameld, reisde ze met de bus naar Zwolle, dan per trein naar Ermelo, bezocht haar zus in "'s Heerenloo' en verkocht daarna haar ingezamelde eieren langs de deur. Zo kreeg ze een centje. Op een dag zit ze in de trein te vertellen dat ze op een boerderij woont en geld heeft. Ook in die tijd had dit gevolgen.....Er word bij haar ingebroken en zij vlucht het veld in. De dieven vinden alleen sajet. Dit is tot garen gesponnen wol, wel gekaard, maar niet gekamd. Hiervan werden sokken gebreid.

Het is niet bekend hoe haar leven verder is verlopen. Ze werd wel zo onfris dat er in de kerk niemand meer naast haar wilde zitten, en daardoor had ze een bank alleen. In die tijd kreeg ze brood van de kerk. Hier had ze moeite mee, want ze wilde niet zielig zijn, maar ze was het zeer zeker.

September 2011